

Extra taak voor dierenartsen: zoönosen

Frank de Vries

We krijgen steeds vaker te maken met zoönosen, aldus het instituut RIVM. Dierenartsen en huisartsen zouden hun krachten moeten bundelen om kennis uit te wisselen en de juiste behandeling toe te passen bij zieke mensen door een zoönose. Dat betekent een extra taak voor de dierenarts.

Vogelgriep

Vogelgriep, H5N1, is een hoogrisico-zoönose in Nederland. Als deze ziekte uitbreekt, is dat heel ernstig voor mens en dier. Enkele jaren geleden zijn enkele mensen in Nederland ziek geworden en is zelfs een dierenarts overleden, maar de schade is toen beperkt gebleven door besmette en verdachte kippenbedrijven te ruimen. Voor de toekomst is het West-Nijlvirus een risico. Deze ziekte ruikt op uit Afrika en Zuid-Europa, wordt overgebracht door muggen en trekvogels en komt voor bij paarden

en mensen. Het virus kan hersenvliesontsteking veroorzaken. Paarden kunnen ertegen worden ingeënt. Gelukkig komt deze aandoening in Nederland nog niet voor.

Toename zoönosen

Enerzijds verdwijnen er zoönosen uit ons land doordat er steeds meer over bekend is en goede maatregelen genomen kunnen worden, maar aan de andere kant komen nieuwe ziekten 'overwaaien'. Dat komt vooral doordat mensen meer en steeds verder reizen en ziektes uit verre oorden naar eigen land kunnen meenemen. En omdat onze eetgewoontes anders zijn geworden met meer rauw vlees en rauwe vis in het menu, kunnen ziektekiemen die normaal gedood worden door verhitting overleven. En ook het veranderende klimaat met warmere zomers kan bepaalde muggen en vliegen,

overbrengers van zoönosen, helpen om te overleven.

Dierenarts Ans van Lier, arts bij de GGD Midden-Nederland, pleit voor een kennisnetwerk per regio waarin dierenartsen en huisartsen elkaar treffen. Van Lier heeft als aandachtsgebied infectiebestrijding en zij is zeer actief in het pas opgerichte Kennisnetwerk Zoönosen in Midden-Nederland. Het kennisnetwerk is er in de eerste plaats voor scholing en bundeling van kennis, weet Van Lier. "Maar dit netwerk is ook van belang als trefcentrum voor dierenartsen en huisartsen." Van Lier slaat de kennis bij dierenartsen over zoönosen hoog aan: "Dierenartsen hebben een zoönose bij een gezinslid op de boerderij vaak wel in de smiezen." De dieren-

De meeste mensen krijgen de ziekte via een bestaand wondje of via een huidbeschadiging bij contact met een door vlekziekte aangetast dier. Na één tot twee dagen ontstaat een rood vlekje ter plaatse met vochtophoping en verheven randen. Jeuk en een branderig gevoel kunnen daarbij optreden. De huid kan dusdanig gaan zwellen dat ernstige pijn optreedt. Soms gaat de infectie zich uitbreiden naar lymfeknopen en zelfs naar het hart waardoor een hartklepontsteking kan ontstaan. De vlekziektebacterie is overigens goed gevoelig voor het antibioticum penicilline.

De vier patiënten met vlekziekte meldden zich bij de eigen huisartsen. Doordat deze ziekte bij de mens vrijwel niet voorkomt,

'KRACHTEN BUNDELEN VAN HUISARTS EN DIERENARTS'

arts adviseert dan om naar de huisarts te gaan. Maar omdat huisartsen lang niet altijd denken aan een zoönose, kan de diagnosestelling daar weleens misgaan."

Vlekziekte bij de mens

De vlekziektebacterie *erysipelothrix rhusiopathiae* wordt bij de mens vooral gezien bij slachthuispersoneel, in de visverwerkende industrie, bij veehouders en bij dierenartsen. Bij dieren zijn het vooral varkens en pluimvee die vlekziekte kunnen krijgen. Omdat de hygiëne in de slachthuizen steeds beter wordt, zien huisartsen slechts zeer sporadisch patiënten met vlekziekte in de spreekkamer. Bij legkippen is er, aldus de Gezondheidsdienst voor Dieren, de laatste jaren een toename van het aantal gevallen van vlekziekte te zien in de sectiezaal. Dat gaat dan vooral om leghennen met een uitloop. Dergelijke aangetaste hennen door vlekziekte vertonen verhoogde uitval, diarree en een productiedaling. Op de sectietafel laten ze het beeld van een bacteriële bloedvergiftiging zien: een gezwollen lever, nieren en milt. Recent zijn vier gevallen bij de mens van vlekziekte vastgesteld, vooral als beroepsziekte.

werd de diagnose in eerste instantie niet gesteld door hun huisartsen. De patiënten kregen van de betrokken dierenartsen een briefje mee met hun diagnose vlekziekte en een voorstel voor behandeling met een penicilline. Hierdoor konden deze mensen snel herstellen van hun aandoening. Een optimale samenwerking dus in dit geval tussen de dierenarts en de huisarts.

Een dergelijke samenwerking past uitstekend in de zogenoemde 'one health'-gedachte. Dit betekent een gezamenlijke aanpak van humane artsen en dierenartsen om een zoönose-uitbraak te bestrijden. De ziekte stopt niet bij de dampalen van de boerderij en daarom is de samenwerking tussen dierenartsen met huisartsen cruciaal. Uit onderzoek blijkt dat de bekendheid van de one health-gedachte onder dierenartsen veel groter is dan onder humane artsen: 77 procent tegenover 20 procent.

CONTACTEN

Mens en dier hebben vaak een innig contact met elkaar.

Foto: Twan Wiermans

Agenda

Tweedaags GGL-congres

Als dierenarts landbouwhuisdieren speelt u een steeds belangrijkere rol bij de productie van voedsel. Dat is iets om dagelijks bewust van te zijn. De titel van het congres is daarom: 'De dierenarts houdt 't spit draaiende!'

Datum: 27 november 2013, 09.00 uur

Tot: 28 november 2013, 18.00 uur

Locatie: Congresshotel Zonheuvel, Amersfoortseweg 98, Doorn

Cursus salmonella

Met ingang van 2011 worden de tankmelkuitslagen door de zuivelindustrie gebruikt om salmonella beter te beheersen. In de cursus licht de zuivelindustrie haar beheersingsprogramma toe en wordt actuele veterinaire informatie over salmonella besproken.

Datum: 11 december 2013

Tijd: 08.30 - 12.00 uur

Locatie: Faculteit Diergeneeskunde, Utrecht
Kosten: 200 euro voor KNMvD-leden en 300 euro voor niet-leden

Landbouwkavdagen Intensief

Een driedaagse vakbeurs voor de varkens-, kalver- en pluimveehouderij.

Datum: 25, 26 en 27 februari 2014

Locatie: Evenementenhal Venray

Meer informatie: www.evenementenhal.nl